

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE

H Y S T E R I A.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS;

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS GROAT,

BRITANNUS,

Societ. Reg. Med. Edin. Soc.

Miseris succurrere disco.

VIRGIL.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

GILBERTO MEASON,

ARMIGERO,

ROBERTUS GROAT

S. P. D.

Cum, vir praestantissime, mecum reputo, quanta memet meosque amicitia fueris prosecutus, praesertim quot beneficia in me arti Hippocraticae Edinburgi studentem assidue conferenda curaveris, omnibus meis commodis cura fere paterna consulens, non diu, cui hoc opusculum debeam consecrare, possum dubitare.

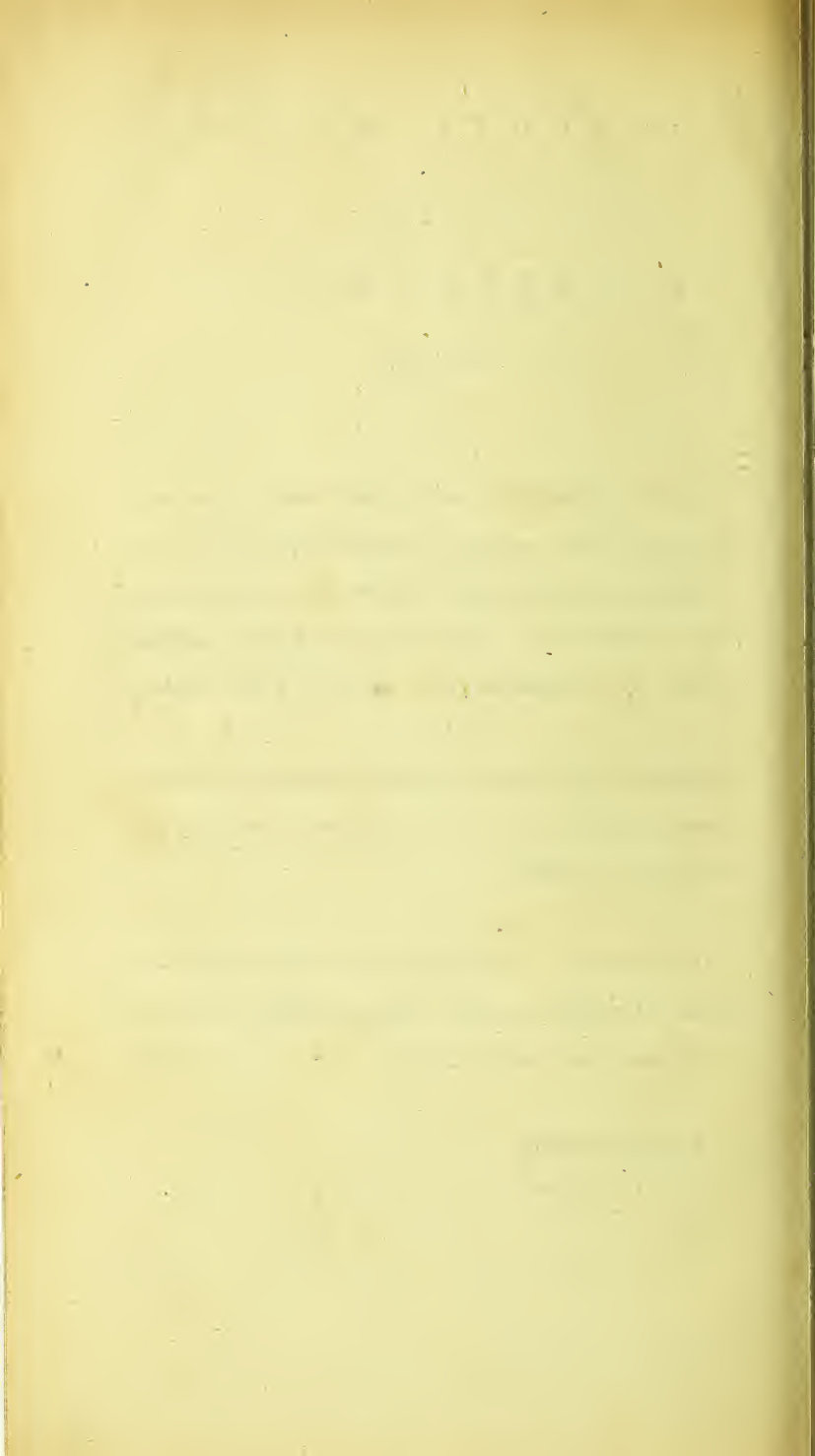
Nunquam forsitan opis erit meae benevolentiam adversus me adhibitam pensare; sed, quod solum possum, me nunquam ejus immemorem fore confido.

Interea omnibus, quae mortalibus per decursum hujusce vitae fragilis et laboriosae coelestis indulgentia concedit, bonis corpore et mente sanus laetusque fruaris.

V A L E.

Dabam Edinburgi

Prid. Id. Septemb.

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

H Y S T E R I A.

EX omnibus morbis, quibus objicitur genus humanum, pauci, me iudice, sunt, qui signis aequae varii, quae curatio aequae difficiles, ac morbus quem sum executurus.

Frequentius quolibet morbo longo invadit. Mulieres paucae eo ex toto carent.

Antiquiores existimaverunt, hunc morbum ab aliquo uteri vitio proficisci. Ab utero nomen haud dubie deducit. In hunc morbum mulieres saepius, quam viri, incidunt. Non semper vero ab utero pendere videtur; namque, cadaveribus earum, quae hoc morbo magnopere

A

fuerunt

fuerunt conficiatae, incisis, uterus ex toto sanus repertus. Virgines hoc morbo saepe vacant, dum nuptae et eae etiam, quae pueros satis facile pariunt, eo aliquando laborant*.

D E F I N I T I O.

Cullenus illustrissimus definitionem hujusce morbi adeo elegantem et accuratam tradendam curavit, ut, quin eam omnibus aliis debeam anteponere, ambigere nequeam: ‘ Ventris murmura; sensus globi in abdomine se volventis, ad ventriculum et fauces ascendentis, ibique stragulantis; sopor, convulsiones; urinae limpidae copia profusa; animus, nec sponte, varius et mutabilis†.’

H I S T O R I A M O R B I.

Antequam ullam hujusce morbi historiam in medium proferre aggredior, notare conveniet, varietatem signorum esse talem, qualis ullam ordinis in iis recensendis rationem

* Vide Whytt on nervous disorders.

† Culleni synop. G. LXIII.

nem haberi prohibet. Nihil aliud igitur, quam ea signa enumerabo, quae hunc morbum comitantur.

Paroxysmum plerumque antecedunt, languor universus, debilitas; incipitis, temporum, vel oculorum dolor; epiphora, visus imminutus, respiratio difficilis et laboriosa; alvus dura et summa urinam reddendi voluntas, quae faepissime limpida est et quantitate redundat. Membra tremunt, torpor extremorum et rigiditas adsunt, vires prosteruntur. Dolores articularum, aliarumque corporis partium vagos, queruntur aegrotantes, potissimum acutum et excruciantem, occiput plerumque invadentem, qui eo, quod dolorem a clavo in caput infixio oriundum refert, *clavus hystericus* fuit appellatus.

Haec signa paroxysmum solent praecedere. Quae paroxysmum ipsum comitantur, ea nunc recensetimus.

Signa jam comprehensa plerumque ingravescent. Aegrota borborygmus queritur, et soni ventris varii exauduntur. Dolor gravis, cui adjunguntur sensus frigoris et rigor, regionem lumbarem invadit. Intestina inflantur, et globus, quasi in parte abdominis inferiore vel regione hypogastrica, percipitur, qui non in uno loco fixus manet, sed

sed per totum canalem alimentarium huc illuc sese volvit. Quasi circa sinistram coli curvaturam incipit. Modo subito, modo tarde ventriculum petit, ibi nauseam, et aliquando vomitionem, movens. Hinc ad oesophagum ascendit, et sensum suffocationis deglutationemque difficilem facit. Musculi abdominis contorquentur. Umbilicus adeo introrsum spinam dorsi versus trahitur, ut cavum non exiguum in parte abdominis anteriore oriatur.

Insuper, spasmus musculorum ventris, et potissimum sphincteris ani, adeo magnus est, ut nec flatus evacuari, nec fistula tenuissima, enematis immittendi causa, possit in rectum extremum admitti. Ægrotans aliquando de dolore renis et cervicis vesicae uriniferae, quasi nephritide laboret, queritur. Subsunt frequens singultus, tremor, cordis palpitatio, et regio epigastrica universa multum distendi videtur. Accedunt stridor dentium, spiritus, non sine periculo suffocationis subitaneae, difficilis et laboriosus. Tussis convulsiva nonnunquam vexat. Ictus arteriarum sunt parvuli, duri, et aliquando abnormes. Extrema corporis frigescent. Artus modo flexiles, modo rigidi et immoti. Pectus saepe violenter plangunt aegrotae. Nonnullae cardialgia, anxietate, et gravi vomitione, corripiuntur. Facies plerumque pallefcit, aliquando rubescit, et sanguine intumescit.

intumescit. Tinnitum aurium, caliginem, speciemque nebulae craffioris oculis, qui nullum vitium percipiendum habent, objectam queruntur miserandae. Oculis obversantia duplicia videntur, et odores insoliti sentiuntur. Vox languescit, et nonnunquam amittitur. Pulsus artiarum hoc tempore vix percipi possunt. Alvus plerumque dura. Hoc morbo conflictantes infestant pervigilium, somnus turbatus, somnia formidolosa, incubus, aliquando nimia ad somnum proclivitas. Nonnunquam sensu ex toto orbantur. Aliae lachrymantur, aliae rident, et aliae, quanquam rarius hoc incidit, alternatim lachrymantur et rident. Aliis corpus totum convellitur, aliis subsultus crurum et brachiorum subitanei tantum oriuntur. Motus involuntarii musculorum colli, capitis, brachiorum, et crurum fere constantes, nonnullas afficiunt; dum aliae convulsione universa, ventriculum, intestina, guttur, extrema, et omnia fere corporis quidem membra infestante, laborant, qua, ut epilepsia gravissima, colluctantur. Tot denique sunt gestus varietates, ut nequeant enumerari; duas enim aegrotas vix unquam offendimus, quae eodem omnino modo afficiuntur. Haec sunt signa, quae paroxysmo in hysterico semet ostendunt, praecipua.

Paroxysmi

Paroxyfmi autem reditu, violentia fpatioque variant. In pauca minuta horafve tantum plerumque manent. Nonnunquam, quamvis rarius, aegrotas in dies aliquot exercuerunt. Quibusdam in exemplis tamdiu manferunt, ut aegra pro mortua fuerit habita, et revera fepulchro illata †.

In aliis morbus admodum lenis, in aliis figna formidolofiffima oriuntur. Aliquando ex intervallis brevibus repetit, alias aegrota valetudine commodiffima longum per fpatium fruitur. Si morbus fit graviffimus, dolor capitis violentior evadit, aegra doloribus partium corporis diverfarum fixis vexatur; oculi non tantum caligant, fed aliquando ex toto clauduntur; tinnitus aurium auge-
tur, et furditas aliquando accedit.

Omnes quidem functiones animales imminuuntur; animus caufis leviffimis perturbatur, et affectibus violentiffimis, inquietudine, terrore, moeftitia, et ira movetur. Vi imaginandi praeter confuetudinem vivida abripi, et notionibus, quas limitibus iuftis ratio nequit circumfcribere, indulgere periclitantur aegrotantes. Memoria parum te-

nax

† Vid. Illuft. Hoffman. oper. de morbis convulfivis.

nax evadit, et iudicium labascit. Metu mortis constante afficiuntur, qui eas mutabiles, difficiles, et impatientes efficit. Animus denique adeo varius et mutabilis est, ut tranquillitate rarissime fruantur.

Ægrotantes, postquam nonnullis signorum supra positorum diu laboraverunt, namque omnia eandem nunquam invadunt, in epilepsiam aliquando, furorem uterinum, febremve acutam, incidunt.

Paroxysmus ructu et murmure ventris plerumque finitur, languorem et gravitatem totius corporis post sese relinquens. Pulsus arteriarum, qui ante debiles, parvuli, et abnormes fuerunt, nunc validiores, molliores, et pleniores. Vox redditur. Deinde aliena et etiam obscœna loquuntur, et nonnunquam delirant. Ægrotantes, nisi in eas delirium invaserit, quae adstantes per paroxysmum dicunt, plerumque audiunt, et saepe, eo ad finem perducto, reminiscuntur. Oculi rursus aperiuntur, et facies colorem sibi vividum assumit. Plurimum flatus vel sursum vel deorsum ferri consuevit. Multae ex aegrotantibus, in complures dies post paroxysmum, languorem, lassitudinem, vires non parum convulsas, animumque demissum, queruntur. Quinetiam non paucas infestat ructus acidus, et nidorem

dorem diffundens. Magnam faucium angustiam, et respirationem et deglutionem difficiles, aliae sentiunt. Menstrua, si statis temporibus provenerunt, plerumque tandem supprimuntur. Aliquando quantitate immodica effusa peccant. Leucorrhoea plerumque subest.

Mulieres magna sensibilitate praeditas, ad affectus animi vehementiores proclives, et innuptas, invadere consuevit, antequam menstrua proveniunt, dum supprimuntur, vel circa tempus, quo sunt cessatura. Temperamento sanguineae et cholericae motibus convulsivis plurimum obijciuntur, deliquio animi sensibilitate minima praeditae et inertes. Illae sonitum levissimum, ventum ad eas adspirantem, vel odorem fragrantem, sine difficultate nequeunt ferre †.

D I A G N O S I S.

Morbi, quibuscum hysteria plerumque confundi periclitatur, sunt hypochondriasis, epilepsia, et syncope.

Quantum ad hypochondriasin attinet, antiquiores medici, et multi quidem recentiorum, existimaverunt hystericam

† Hoff. loc. jam citat.

riam et hypochondriacalem eundem esse morbum; illam vero sexui sequiori, hanc virili, esse propriam. Hanc in sententiam ivisse videtur doctus et ingeniosus Sydenhamus; etenim super hac re sequentia memoriae tradidit. ‘ Et
 ‘ quamlibet omnis retro antiquitas symptomata illa, ad-
 ‘ fectionibus hystericeis adnascencia, utero semper vitio verte-
 ‘ rit, si tamen adfectiones hypochondriacas vulgo dictas,
 ‘ quas splenis aut viscerum, nescio quorum, obstructioni
 ‘ imputamus, vix ovum ovo similis, quam sunt utrobique
 ‘ phaenomena,prehendemus †.’

Idem opinatus esse videtur illustrissimus et jure celeberrimus Whyttius, quo nemo huic argumento attentius accuratiusque studuit. Hunc in modum scribit, ‘ Their
 ‘ symptoms are of so similar a nature, and the hypochon-
 ‘ driac disease is not more unlike the hysterical than this
 ‘ last is often unlike to itself ‡.’

Quanquam nonnulla quidem horum morborum signa sibi invicem simillima sunt; notae tamen utriusque propriae attente consideratae morbos esse diversos clare evi-

B

denterque

† Epist. ad D. Cole.

‡ On nervous disorders, p. 105.

denterque testantur. Exempla non defunt, ubi viros hysteria, et mulieres aetate provectiores, hypochondriasis invasit. Illa temperamentum sanguineum, haec melancholicum, solet infestare.

Signa dyspepsiae non hysteriam semper comitantur; sed in hypochondriasi vix unquam absunt. Quidam animi affectus, ut moestitia, metus mortis summus et perpetuus, et similia, in utroque morbo semet ostendunt; sed in hypochondriasi multo gravius et constantius urgent. Hypochondriacis venter plerumque prominet et distenditur, hystericeis musculos abdominales spasmi corripunt, et umbilicum, spinam dorsii versus, adeo ut cavum a parte anteriore relinquant, trahunt. Hysteria mortales a pubertate ad annum aetatis trigesimum quintum aut circiter invadere solet. Hypochondriasis, contra, nisi aetate provectiore, vix unquam accedit. Paroxysmus hystericus plerumque subito, hypochondriacus tarde, invadit. Illum globus hystericus, clavus, uti appellatur, hystericus, et affectus canalis alimentarii spasmodici comitantur; in hoc ex toto defunt. Hysteriam causae externae saepe, sed internae plerumque hypochondriasin movent. Denique, regio frigida illi prodest, huic obest. Proximum est ut signorum,

signorum, unde hysteria et epilepsia possint secerni, mentionem injiciamus.

Non raro difficillimum est, hosce duos morbos a se invicem rite distinguere; quoniam arcte aliquando conjunguntur, et summa inter multa eorum symptomata similitudo intercedit. Si vero originem morbi et progressum accurate examines, pauca, me judice, exempla sunt, in quibus affectum primarium nequeas reperire. Epilepsia conflictantes semper concidunt, et sensibus omnigenis privantur; hysteria vero laborantibus vis animi judiciumque parum imminuuntur. In his deliquium animi saepe, in illis rarissime, accedit. In epilepsia globus hystericus, in hysteria spuma ex ore destillans, semper deest.

Ægroti, qui longum per tempus epilepsia laborarunt, ratione postea magna ex parte destituti evadunt, et per id vitae miserrimae, quod superest, fatui manent. Hoc vero in hysteria non incidit; nam, cum aegrotantes e paroxysmo emerferunt, idem mentis, quod ante, acumen solent habere.

Quod discrimen syncopen hystericam inter et syncopen veram interest, id proxime commemorandum. Quantum

ad

ad hoc attinet, in errorem vix incidere possumus. In illa facies colorem rubrum plerumque retinet, et pulsus articularum et respiratio, quanquam languescunt, facile percipi possunt. Caeterum, in hac facies pallefcit, ictus articularum vix percipiendi sunt, et respiratio adeo debilis evadit, ut speculum ori admotum vix ulla nubecula foedet, vel quodlibet levissimum moveat. Sudores frigidi (et corporis rigores universi veram syncopen, non hysterica, comitantur. Affectus animi posteriorem facile, priorem rarissime excitant. Syncope hysterica in multas horas saepe perstat, vera longum spatium raro habet, nisi mortem aegro miserando inferat. Denique, hysterica syncope laborantes motus regionis hypogastricae violentos, excretionem urinae limpidae copiosam, borborygmos, et multa alia signa hysteriae propria, habent, quae syncope vera colluctantes nunquam infestare consueverunt.

S E M I N I A.

Hujusce morbi seminia sunt mobilitas systematis nervosi, per plenitudinem nimiam debilitatemve facta.

Quae

Quae mulieres habitu corporis debili, laxo, molli, et delicatiore praeditae sunt, quibus capilli molles, teneri, et colore subrubri, eae hysteriae patent.

Omnia igitur, quae corpus relaxant et debilitant, qualia sunt inertia, profusiones sanguinis nimiae, magna fatigatio, magnae quantitates infusi theae epotae, et alii liquores debilitantes, moestitia nimia et diuturna, mortales ad hysteriam proclives efficiunt. Quo tempore hic morbus accedit, eo irritabilitas magnopere dominatur. Non saepe in pueris offenditur; sed plerumque tempus pubertatis inter et annum aetatis trigessimum quintum sese ostendit. Graves annis nonnunquam invadit. Illustri Gregorius aegrotae annos sexaginta sex natae meminit, in praelectionibus, quas tradit, clinicis, quae hoc morbo laboravit.

Infantes raro, aut nunquam, infestat; sed irritabilitas sub pubertatem singularis oriri ponitur, quae, cur morbus accedat facilius, in causa est. Temperamenti sanguinei magna ex parte proprius est, et tempore, quo menstrua proveniunt, cum debilitas et irritabilitas intenduntur, accedere solet. Mobilitas systematis nervosi a conditione solidorum simplicium magna ex parte pendet. Quicquid

igitur

igitur solidis simplicibus debilitatem adauget, id proclivitatē ad hysteriam dare potest. Plenitudo, opipare vivendo, inertia, evacuationibus suppressis et similibus facta, ad eam prognerandam non parum confert.

Mulieres steriles magis, quam eas quae pueros pariunt, et igitur viduas juniores, frequenter invadit †.

Hoc forsitan incidit, quod evacuationes, quae partum comitantur, deficiunt. Juniores saepius, quam illas quibus multum aetatis accessit, infestat, et eas, cum sensibilitas imminui incipit, dimittit. Hinc quae ea plurimum laborarunt juvenes, senectutem summa cum voluptate prospicere possunt, se tandem ab ea immunes fore confisae.

Praeter sensibilitatem nimiam systematis nervosi universam, non raro subest debilitas partium corporis diversarum insolita, vel sensus praeter naturam vitiatus, qui ut hoc modo constitutae ob causas, quae sanas vix ulla ex parte moverent, affectibus violentis objiciantur facit. Exempli memoriae produntur, ubi mulieres, loco honesto natae, rosam pallidam odorantes, paroxysmo hystérico fuerunt

† Cullen, First Lines, vol. 3. p. 1460.

erunt correptae, et odorem tamen nicotianae ferre potuerunt *. Aliae in syncopen inciderunt, cinnamomo olfacto †; et casum aegrotantis memorat celebris Boerhaavius, quae conspectum felis ferre nequibat, quamque effluvia etiam ejus animalis invisibilia, anxietate, proclivitate ad deliquium animi, et sudatione affecerunt ‡. Hujus nonnulla exempla ipse vidi.

Quantum status ventriculi et intestinorum, et nervorum eorum conditio, in iisdem etiam diversis temporibus, varient, admirationem nostram non movere non potest.

Boylaeus ingeniosus viri mentionem facit, cui vomitionem graviores excitavit coffea, quam crocus metallorum, vel alia emetica valentia, et cui aegritudinem intulit odor hujusce liquoris, dum kuphipolium praeteribat, quanquam sine ulla noxa, olim eum bibere solitus fuerat ||. Mobilitas nervorum et musculorum consuetudine, et in nullis magis, quam in hystericis, comparatur et adaugetur.

Proximum

* Whytt on nervous disorders, p. 123.

† Ibid.

‡ Abr. Kaau Boerhaave impet. faciens Hippocrati dictum, § 406.

|| Usefulness of exp. philos. part 2. p. 260.

Proximum est ut ea, quae morbum moveant, enumeremus.

N O X .Æ.

Causas omnes diversas, quae hunc morbum excitare possunt, et revera aliquando movent, enumerare, parum, me iudice, necessarium foret, et limites quidem dissertationis inauguralis excederet. Igitur nihil aliud quam praecipuas earum recensebo. Ab affectibus animi incipiam. Nihil mutationes corporis magis subitas vel mirabiles facit, quam affectus animi violenti, sive rebus externis, sive sensuum internorum exercitatione, moti. Horum autem principes sunt, amor, ira, odium, gaudium, magnus dolor, alique affectus hisce consimiles. Quinetiam horrenda vel insperata oculis objecta hysteriam saepe excitant. Insuper, notissimum est, morbum ab aliqua paroxysmo laborante conspecta saepe oriri. Non raro in cubiculis nosocomii Regii clinicis notavi, una paroxysmo hysterico correpta, morbum in multis aliis brevi oriri. Quod forsitan a principio imitationis, quod generi humano insitum, pendet.

Pechlinus

Pechlinus mulieris generosae exemplum memoriae tradit, cui, cometa anni 1681 per telescopium conspecto, tantum terroris, ut paucis diebus fato concefferit, fuit incussum *. Dicitur Verulamium celeberrimum, defectu solari viso, animo linqui solitum esse †. Quinetiam professor eruditus Gregorius se in theatro adfuisse testatur, cum mulier loco honestissimo nata, quae animum ad traegediam, quae agebatur, attenderat, paroxysmis hystericis eo usque, ut brevi diem obierit supremum, ter correpta fuit ‡.

Nonnulli quoque odores, ut moschi, succini, cinnamomi, &c. proprii, hunc morbum excitant.

Soni singulares idem quoque praestant. Boylaeus celebris mulierem generosam memorat, quae, sono tintinnabuli vel quolibet alio claro audito, in syncopen incidere solebat, quae a morte vix potuit secerni §.

Morbum quoque non raro concitant evacuationes so-

C

litae

* Observ. med. lib. 3. obs. 23.

† Ibid.

‡ Pracl. clin.

§ Usefulness of exp. philos. part 2. p. 248.

litae suppressae, ut menstrua, haemorrhoids, lochia, fonticuli, fetacea, et nonnunquam leucorrhoea. Cum menses, ira, vel quolibet alio affectu animi motuve violento supprimuntur, paroxysmi graviores plerumque accedunt. Sub tempus potissimum, quo menstrua sunt proventura, ut supra fuit comprehensum, invadunt, et tum a causis levioribus, quam quolibet alio tempore, oriuntur.

Calor externus morbum quoque nonnunquam ei patentibus infert. Quicquid syncopen in aliis, in aliis hysteriam movet. Ægrotantibus, ut causam quae morbum moverit confiteantur, persuaderi rarissime potest.

Nonnulli existimant paroxysmum cum appetitu venereo non parum conjungi. Hinc Sauvagesius speciem sub titulo *Hysteriae libidinosae* tradidit, ubi dicta et facta aegrotantium lasciva sunt, et signa morbi ad furorem uterinum usque progrediuntur. Exemplum hujusce speciei, quod subsequitur, dedit.

‘ Monialem virginem toto corpore cum suspirio primum convulsam, dein exiliisse, per cameram saltatorio
 ‘ incessu cursitasse, lasciva et ad libidinem composita carmina cecinisse, bilem atram evomuisse, ac tandem titil-

‘ lata

‘lata per impudicum tonforem clitoride accessionem vi-
‘cisse, omnium quae accessionis tempore acciderant, post-
‘quam ad se rediit immemorem.’

Haec autem morbi species in regionibus calidioribus
saepe, in hac raro, se ostendit.

Venus nimia hunc morbum aliquando excitat. ‘Con-
‘cubitus rarus,’ inquit Celsus, ‘corpus excitat, frequens
‘solvit.’

Evacuationes immodicae causis excitantibus accenferi
possunt, ut profusiones sanguinis immodicae, sive ab arte
petitae, sive spontaneae, nimia purgatio vel sudatio, &c.;
quicquid solida simplicia denique relaxat, ut calor nimius,
balneum calidum, usus infusi theae, praesertim si calidius
fuerit epotum, immodicus.

C A U S A P R O X I M A.

Causa hujusce morbi et plerorumque aliorum, qui a
vitio systematis nervosi proficiunt, proxima investigatu
difficillima, si ex ulla quidem parte potest illustrari. Nec
hoc

hoc mirandum, cum notitia, quam habeamus, systematis nervosi, etiam sanitate substante, limitibus adeo angustis coerceatur.

Systemate vero universo nervoso, ut in morbis incidit, magnopere perturbato, et in motus abnormes conjecto, quo magis cogitamus, eo magis errare periclitamur, vi imaginandi effraenata abrepti, vel in tenebras, si ita loqui liceat, fere visibiles illapsi.

Igitur, signis, quae in definitione tradita morbum designant, consideratis, nihil aliud quam ponere audemus, ab affectu canalis alimentarii spasmodico, a statu certo forsitan partium genitalium proficiscente, pendere posse; cui adjungi videntur motus antiperistalticus auctus, et admodum magna systematis nervosi irritabilitas.

E V E N T U S M O R B I.

Neminem fugere potest, qui hunc morbum frequenter vidit, eum speciem prae sese formidolosiores, quam plerosque alios, ferre. Raro tamen exitio est, nisi apoplexia stipatur, quod rarius incidere solet.

Si exitum hujus, vel cujuslibet alius morbi, pro certo velis praefagire, feminae causasque excitantes cautus amines oportet. Si aegrotata pubertatem nondum attigit, et si morbus symptomaticus est, summa spes est, cur finem ejus felicem expectes. Si vero aegrotanti multum aetatis accesserit, et si morbus a labe haereditaria profluat, raro aut nunquam depelli potest. Cum morbus quidem diu mansit, frequenter et graviter repetivit, adeo ut vires aegrotae convellantur, raro curationem perfectam et absolutam promittere audemus. Cum a plenitudine pendet, sublatu difficillimus. Si a nimia sanguinis evacuatione proficiscatur, praesertim si eum menorrhagia moverit, curationem aegerrime recipiet.

Matrimonium eum saepe subito et efficaciter tollit; cum vero a desiderio veneris oritur, quod nequit expleri, vix potest sanari. Quo junior denique aegrotata, quo recentior morbus, quo valentior constitutio corporea, quo leviores causae, quo mitiora signa, quo minus imminutae sunt vitales et naturales functiones, et quo minus cuilibet alii morbus adjungitur, eo faustior ejus finis sperandus; quoniam periculum erit minus et curatio faciliior.

R A T I O M E D E N D I.

Confilia huic morbo medendi sequuntur :

I. Paroxysmum ad finem, cum primum fieri potest, perducere, vel mitem efficere, pro virili conari.

II. Reditum paroxysmi praevertere.

Quidam opinantur non magnam consilii medendi prioris rationem esse habendam, quoniam paroxysmus brevi plerumque decedit, et raro multum periculi habet. Cae-
terum hujus curatio haud dubie naturae non concre-
denda ; quoniam non pauca fuerunt exempla, ubi aegro-
ta, paroxysmo substante, fato concessit, et quanquam pa-
roxysmus ad finem pro arbitrio nostro nequit perducī,
brevior tamen reddi potest.

Cum morbum a spasmo pendere posse supra compre-
henderimus, ad medicamenta ad spasnum tollendum ac-
commodata decurrendum est, quae lingua medicorum *an-
tispassmodica* appellari consueverunt.

A missione sanguinis initium fiat. Quantum hoc remedium spectat, ad id confugere quam maxime cauti debemus; quoniam corpus debilitare solet, et in aliis morbis adhibitum hysteriam nonnunquam movit. Si morbus a nimia plenitudine proficiscatur, non modico ejus usu abstineatur. Doctus sagaxque Homius casum memoriae prodit, ubi aegra, antispasmodicis incassum adhibitis, per sanguinis detractionem restituta †. Si vero morbus, contra, a debilitate pendeat, missio sanguinis, utpote quae plurimum noceret, haud dubie fugienda.

Quae remedia *antispasmodica* hoc in morbo adhibentur, ea sunt, *spiritus aethereus vitriolicus, moschus, camphora, electricitas, alkali volatile, asa foetida, opium, hyoscyamus, cicuta, artemisia, valeriana, castoreum, metus, pediluvium.*

De singulis, et ordine quo ea commemoravimus, non nihil dicemus.

Spiritus aethereus vitriolicus.—Efficacia hujus remedii in hysteria aliisque morbis spasmodicis hodie notissima est. In nosocomio Regio Edinensi successu cum prosperrimo dari

† Clinical exp. p. 157.

dari saepe vidi. Antiquos non latuisse videtur. Effectus ejus optimos morbis in spasmodicis summis laudibus effert Hoffmannus. Hodie multo magis liberaliter, quam olim, dari consuevit.

Grahamus, iste histrionum princeps et Coryphaeus, primus fuit, qui eum dolibus adeo largis praecipere ausus est, et cum commodo, quantum discere potui, nonnullis in casibus, non parvo fecit. Non tantum, ut experientia docet, in paroxysmum epilepticum, quantum in hystericum, potest. Multi ut ad usum ejus externum in doloribus capitis, aliarumque corporis partium confugiatur, suadent, et hoc modo etiam adhibitus plurimum prodest. In eo utendo summa cura adhibenda. Alicui vehiculo admixtus, vel protinus bibendus, vel phiala, quo non evaporetur, invertenda.

Moschus.—Hoc medicamentum plerumque adeo corrumpitur et vitatur, antequam ad nos adportatur, ut virtutes ejus antispasmodicae non parum imminuantur. In singultu saepe prodesse repertus est; sed in hysteria raro praescribitur. Homius ingeniosus memoriae prodit, se eum in sex morbis ex toto spasmodicis sine ullo omnino commodo adhibuisse †.

Campheora:

† Clin. Exper. p. 131.

Camphora.—Effectus hujus medicamenti non adhuc bene noti. Liberaliter adhibitum, somnum, infaniam, vomitionem, purgationem, adauctam urinae excretionem, singultum, convulsionem epilepticam, et mortem, facit †. Virtutes ejus antispasmodicas nonnulli plurimum laudant: Hysteriam singultumque eo sustulit Homius ‡. Hemiplegiam eo depelli, postquam alia medicamenta nihil profuerant, vidi. In exemplis maniae cum fructu nonnunquam adhibetur. Hic vim sedantem exercere videtur.

Electricitas.—Haec hodie in omni fere morbo spasmodico, praesertim in iis quae convulsionibus stipantur, adhibetur. In hysteria saepe plurimum profuit. Choream Sancti Viti ea sanavit doctus De Haen ||. Quinetiam viros celeberrimos Homium et Gregorium eam eodem in morbo cum pari efficacia adhibere vidi §. Hoc remedio insuper multos morbos convulsivos, et hysteriam ipsam, sustulit doctus et illustris Hopaeus ††. Epilepsiam usu ejus

D

removit

† Commentar. Bononienf. tom. 4. p. 199.

‡ Clin. Exp. p. 183.

|| Ratio medendi.

§ Edin. Infirm. Register.

†† Ibid.

removit Lindhoul†. Partington contractiones musculares electricitate quoque sanavit‡. Denique, si omnia, quae de bonis effectibus, quos electricitas in morbis curandis, qui aliis remediis parere recusaverant, ediderit, in auctoribus medicis reperiunda enumerare vellemus, hanc dissertationis partem nimiam in longitudinem produceremus. Igitur nihil amplius, quam verba poetae celeberrimi Ovidii proferemus:

Causa latet, vis est notissima.

Alkali volatile.—Hoc saepe prodest naribus per paroxysmum admotum. Plumae semi-ustae eodem consilio, eodemque fructu, saepe adhibentur.

Asa foetida.—Haec est valentissimum e gummi foetidis, et unicum fere, quod interne adhibetur. In colicam spasmusque intestinorum, et in asthma quoque, posse experientia quotidiana testatur. Ex aliqua simplicium aquarum optime datur. Hoc medicamentum in hysteria plurimum prodest, non tantum ore sumptum, sed etiam sub forma enematum in alvum immissum.

Opium.

† Medical Comment.

‡ Philosophic. Transac. vol. I.XVIII.

Opium.—De modo, quo hocce medicamentum agat, inter medicos minime convenit. Alii vim sedantem habere opinantur, alii, contra, stimulantem ei inesse enixe contendunt. Quanquam rationem, qua agat, explicare forsitan perdifficile sit; exempla tamen innumera vires antispasmodicas potentissimas ei non deesse plane evidenterque probant. Sub initium paroxysmi datum, eum^a saepe tollit saltemve levat. Solutum in alvum immittere saepe prodest. Nimis crebro, nimisve liberaliter non dandum, alioquin desinet juvare. Sensibilitatem viresque toti systemati nervoso imminuit; unde non tantum vigor corporis, sed mentis acumen quoque labefactatur. Sydenhamius doctus et candidus, super hoc medicamento differens, sequentia profert: ‘Ita necessarium est opium in hominis periti manu organum, ut sine illo manca sit et claudicet medicina; qui vero eodem instructus fuerit, majora praestabit, quam quis ab uno remedio facile speraverit.’

Hyoscyamus.—Virtutes hujusce medicamenti a nonnullis, praesertim a Dr Stork, qui, quantum noverim, id interne adhibere primus ausus est, laudibus tolluntur. Dr Razoux extractum hyoscyami systemati nervoso esse gratum, dolorem levare, ventriculum corroborare, somnum facere,

re,

re, et vim antispasmodicam potentem habere, contendit †. Whyttius celebris utile esse reperit, et nonnullis in exemplis opio anteponit ‡. Dr Home periculum ejus in multis casibus, et spasmodicis et haemorrhagicis, sed sine successu prospero, fecit ||.

Cicuta.—Effectus hujusce medicamenti narcotici adeo noti sunt, ut neminem possint latere; multi enim veneno ejus fuerunt extincti. In modum opii sensilitatem diminuit. Raro aut nunquam in hysteria adhibetur. In auxilium tussis convulsivae, chronici rheumatismi, et aliorum morborum, promptam esse, testantur Doctores Butter et Home §. Complures quoque casus memorat Razoux, ubi optimos, postquam alia remedia nihil profuerant, effectus edidit, praesertim in exemplo melancholiae, in ascite, et ictero ††.

Artemisia.—Casus mentionem injicit celebris Home, ubi hysteriam, quae multos per annos manserat, et viribus li-
quoris

† Dissert. Epistol. de Hyoscyamo, &c.

‡ On nervous disorders, p. 354.

|| Clinical Experiments, p. 198.

§ Butter on Chincough. Home, Praelection.

†† Dissert. Epistolar. de cicuta, &c.

quoris aetherei vitriolici et asae foetidae non cesserat, drachmam pulveris hujusce medicamenti quater de die in breve spatium dando tollebat †.

Valeriana.—Fama hujus e tempore Fabii Columnae, qui ea semet epilepsia laborantem restituisse dicitur, fuit magna, major forsitan, quam meretur, quoniam in ple-rosque morbos parum posse reperitur. Cum commodo in vertigine nonnunquam adhibetur. Inertem esse probare videntur experimenta Homiana, qui multis in exemplis ad eam sine ullo fructu decurrit ‡.

Castoreum.—Hoc medicamentum non aequè frequenter, ac olim, adhibetur. Ut liquori anodyno admisceatur, vel forma pilularum detur suadet Hoffmannus ||. Ab eo hunc in modum adhibito se multum commodi deduxisse confitetur. Parum eo, ut antispasmodico, confidere videtur Whyttius; sed laudanum substantiae, tincturaeve castorei adjunctum, plus prodesse se reperiisse notat §.

Tinior.

† Clinical exper. p. 196.

‡ Ibid. p. 178.

|| Loc. jam citat.

§ On nervous disorders, p. 359.

Timor.—Metus, perturbatio, attentio, et alii animi affectus, motus convulsivos spasmosque saepe sistunt, et votis medicorum nonnunquam, aliis remediis frustra tentatis, respondebunt. Vim cerebri imminuit, circuitum sanguinis languidiorem efficit, fibras musculares debilitat, et nimius mortem facit, cujus exempla compluria memoravit illustris Hallerus †.

‘ Mortuus est, inquit, eodem die, quo mors ei fuerat
 ‘ praefagita, ut metus esset pro morbo ; mortuus est, cui
 ‘ judicium fatale erat pronunciatum ; et cui in sepulchro
 ‘ pes esset retentus ; et qui intuebatur tendines sibi dis-
 ‘ sectos ; et qui notas variolarum in se ipse conspexerat ;
 ‘ et alii, ex aliis causis.’

Menses nonnunquam sistit ‡. Vim tonicam saepe habet, et aliquando in morbos convulsivos multum potest. Hujus exemplum insigne tradit Kaau Boerhaave, ubi metus rite applicatus epilepsiam in nosocomio Haerlemensi pauperculis destinato gravissimam sustulit ||. Denique, Whyttius illustris casum puellae refert, quae motu masse-
 terum

† Element. physiolog. tom. 5. p. 585.

‡ Ex terrae motu, Baglivus, p. 537.

|| Impet. faciens Hippoc. dict. § 406.

terum et temporum musculorum alterno vexabatur, cujus causa ex toto ignota erat. Morbus remediis multis parere recusabat, donec, ob unum contemptu repudiatum, pater se eam verberibus affecturum esse minabatur, quod tantum et tam violentum in eam effectum edidit, ut motus convulsivi et masseterum et temporum musculorum cessarent †.

Pediluvium, semicupium, fomenta.—Haec, experientia teste, in deliquiis animi hystericis magnopere profuerunt, praesertim cum subsunt convulsiones. Nervos grato modo afficiendo, eosque forsitan relaxando, agere videntur. Frequenter juvant, cum opium noceret, et, cum vim relaxantem habeant, in teneris et debilibus, ut gravitatem doloris imminuant, tantum adhibenda.

Hanc partem opusculi ad finem non ante perducendam puto, quam medicamenti mentionem feci, quod in quibusdam morbis spasmodicis cum successu prospero et admodum subito adhiberi vidi. Hyeme superiore, in cubiculis Nosocomii Regii clinicis, mulier curae docti et sagacis Doctoris Gregorii demandabatur, quae singultu gravi laborabat. Ad multa remedia antispasmodica di-

versa

versa confugit vir celebris; sed sine ullo commodo, donec quatuor uncias *aceti* praecipiebat, quae singultum momento tollebant; nec mulier rursus, dum in nosocomio manebat, corripiebatur †. Ex eo tempore idem medicamentum a viro celebri Dr Hope, et eodem cum successu, tentari vidi. In puero novem annos habente, qui globo hysterico afficiebatur, paroxysmum accedere prohibebat, qui quidem postea repetivit; sed remedium iterum adhibitum eundem omnino effectum, ut ante, edebat ‡. In aliis exemplis tentatum profuit. Ubi signa non sustulit, levavit.

Nonne *acidum vitriolicum* aceto anteponendum, cum vim tonicam habeat, et ventriculo igitur, quo ab aceto plurimum differt, minime noceret?

Sinapismi, enemata, et emetica, saepe profunt.

Emetica, ut a nonnullis accepi, si tempore paroxysmi possint devorari, auxilium adferre solent.

Proximum est, ut consilium secundum illustremus, viz.

II. Reditum paroxysmi praevertere.

Duo

† Edin. Infirm. register.

‡ Ibid.

Duo sunt potissimum, quae huic consilio accommodantur:

I. Vitare aut tollere causas excitantes.

II. Imminuere vel corrigere causas praedisponentes, quas supra diximus pendere a mobilitate systematis nervosi, a plenitudine vel debilitate proficiscente.

Supra comprehendimus praecipuas causarum excitantium esse subitos et violentos animi affectus, rebus externis vel sensuum internorum exercitatione motos.

Hanc dissertationis partem plene, et, ut vellem, exequi plus temporis, quam quod in dissertatione inaugurali scribenda solet consumi, et vires animi majores, quam quibus sum praeditus, depostularet.

Dum relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno,

Me quoque, qui feci, judicæ, digna lini.

Paucas igitur tantum causarum excitantium percurram.

Paucissima, me iudice, hysteriam et alios morbos convulsivos, aequè, ac amor deceptus parumve prosper, peri-

E

clitantur

clitantur movere. Nec ullud remedium contra amorem hujuscemodi infelicem aequè efficax, ac viro vel muliere amata frui. Tulpius exemplum juvenis insignè memorat, qui, virgine quàm summo amore fuerat profecutus eï negata, in catalepsin subito incidit, adeo ut totum per diem cathedrae eadem in positura infederit, ex toto immotus, animumque ad nihil sibi circumdatum attendens. Immo corpus universum aequè rigidum, ac si congelatus fuisset, evasit. Non citius vero ei clara voce nunciatum est, se mox voti compotem fore, quam e somno arctissimo quasi excitatus e sedili exiit, et puncto fere convaleuit †.

Cum amor, uti Ovidius inquit, quo nemo res amatorias melius novit, ‘ nullis sit medicabilis herbis,’ ut juvene a Tulpio memorata infeliciores minusque prosperi victu modico, non opiparo, utantur, exercitationem sub dio adhibeant, et, ante omnia alia, desidiā, unam e fontibus amoris praecipuis, fugiant suademus. Versiculos Ovidianos sequentes pulcherrimos memoria tenere conveniet.

Ubi visus eris nostrae medicabilis arti,

Fac monitis fugias otia prima meis.

Haec,

† Observat. med. lib. I. Obs. 22.

Haec, ut ames, faciunt ; haec, ut fecere, tuentur :

Haec sunt jucundi causa cibusque mali.

Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,

Contemptaeque jacent, et sine luce, faces.

Quam platanus vino gaudet, quam populus unda,

Et quam limosa canna palustris humo :

Tam Venus otia amat. Qui finem quaeris amoris

(Cedit amor rebus) res age : tutus eris.

Saepe non sine difficultate summa, aliquando nulla ratione, illud veneris desiderium, quod hunc morbum comitatur, superari potest. Si aegrota fuerit nupta, moris quidem fuit medicorum antiquiorum usum Veneris praescribere, cujus exemplum e Dureto proferendum curabo.

‘ Ego nuper vocatus sum, media nocte, ad curationem mulieris, quae ab hysterica suffocatione laborabat, et conciderat quasi mortua : Eam inveni frigidiorē mar- more, pulsus erat parvus ; maritus aderat, de uxoris salute valde sollicitus. Bene est dixi, jussi ut rem cum uxore sua haberet ; rem habuit, indeque statim convalescit.’

Haec

Haec ratio medendi hodie, cum mores sunt excultiores, haud dubie repudiaretur, et tantum, ut paroxysmo occurreret, abesset, ut, contra, eundem irritabilitatem foemineam augendo graviores efficeret. Si unquam adhiberi potest, me iudice, cum mobilitas a plenitudine pendet, conveniet; namque, mobilitate a debilitate proficiscente, evidenter planeque noceret.

Cum hic morbus ab aliqua evacuatione suppressa oritur, eam reducere, et signa interim molestissima levare, conandum. Si evacuatio non subito renovari possit, ut incidit cum menstrua supprimuntur, in locum ejus ab arte petitam sufficere conveniret, donec naturalis restitui posset.

Si vero, contra, hysteria a nimis evacuationibus proficiscitur, eas usu adstringentium et aliorum medicamentorum, pro gravitate signorum, cohibere pro virili laborandum.

Methodo causas excitantes fugiendi tollendique breviter percurfa, tantum superest, ut rationem femina imminuendi et corrigendi monstremus.

Seminium

Seminium autem hujus morbi praecipuum, ut supra diximus, est nimia systematis nervosi mobilitas. Si haec efficaciter posset depelli, gravitatem signorum, quae hunc morbum comitantur, unde proficiscuntur, minuere, et pleraque eorum, quae a subitis impressionibus in animum factis oriuntur, praevertere valeremus. Cum vero haec systematis nervosi mobilitas non raro naturalis et ingenta sit, et a nullo morbo victuque abnormi profluat, curationem perfectam non recipit, et quod unicum fieri potest, id est, eam imminuere.

Remedia sequentia huic consilio optime accommodantur, *regimen idoneum, aër purus et frigidus, exercitatio, balneum frigidum, oblectationes, et medicamenta tonica.*

Regimen idoneum.—Hystericae nunquam diu jejunt. Cibus satis nutrimenti habeat, et facile concoquatur. Adiposa caro et condimenta graviora nocent. Quod satis tantum fumatur :

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,

Quos ultra, citraque, nequit consistere rectum.

Caenae graviores fugiendae, cum ventriculus eadem cibi quantitate, in positura horizontali, quam in erecta, facilius opprimatur, cumque alimenti concoctio tardius tempore somni, quam cum vigilatur, procedat. Ad hysteriam proclives nunquam plus, quam facile possunt concoquere, edere debent. Quandocunque ventriculus nimis oneratur, vires ei imminuuntur, nervique turbantur. Cum vero aliquis modice edit, non tantum ventriculus, sed corpus universum, firmatur et reficitur. Si aegrota per intervalla ciborum languorem et debilitatem sentiat, frustum panis et poculum vini cum commodo fumentur. Quancquam vinum nimia quantitate adhibitum corpus infirmum reddat, tonum ventriculi perdat, et animi vires imminuat; modice tamen sumptum ventriculum firmat et concoctionem promovet. Boni vini effectus non antiquos latuisse videntur; namque Celsus inquit, ‘ Si quis
 ‘ vero stomacho laborat, non aquam, sed vinum cali-
 ‘ dum, bibere jejunos debet †.’ Vinum aqua mixtum, dum editur, bibere convenit. Si vinum vero in ventriculo coacefcat, et aegrota dyspepsia infestetur, spiritum sacchari vinumve adustum aquae adjunctum sumere praestabit. Quaecunque vero aegrotantes liquorem quemli-
 bet

† De medicina, lib. I. cap. 8.

bet spirituosum aquamque commista bibere solent, illum semper mensurare debent. Alioquin liquorem spirituosum gradatim augere periclitabuntur, quod, pro commodo, summam noxam secum adducet.

Nihil forsitan constitutioni foemineae magis nocuit, vel plus ad morbos nervosos excitandos contulit, quam quantitas theae, praesertim valentioris et calidioris, immodica, quae hodie forbillari solet. Ut infusum theae igitur modice adhibeatur suademus; namque mulieribus usu ejus ex toto interdicere operam perdere foret; paucae enim monitis adeo ingratis parere sibi in animum inducere possent.

Aër purus et frigidus.—Aër purus frigidusque, utpote qui corpus firmet validumque efficiat, curiose quaerendus. Nihil ad corpus humanum relaxandum et debilitandum magis confert, quam aër calidus, praesertim is, cui calorem impertiti sunt magni foci in cubiculis arctioribus accensi. Quae commoda ab aëre frigidiore profiscuntur, ea in poemate, quod *Seasons* inscribitur, elegantissime et suavissime depingit THOMPSONIUS †.

Clofe

† Winter.

*Close crouds the shining atmosphere, and binds
 Our strengthened bodies in its cold embrace,
 Constringent, feeds, and animates our blood;
 Refines our spirits, through the new strung nerves,
 In swifter sallies darting to the brain;
 Where sits the soul, intense, collected, cool,
 Bright as the skies, and as the season keen.*

Exercitatio.—Haec non tantum in hysteria, sed in omnibus aliis morbis nervosis, tanti momenti est, ut saepe omnibus medicamentis, quae materia medica comprehendat, plus profit, et sine ejus auxilio quidem pauca medicamenta hoc in morbo auxilium adferent. Hanc summis laudibus effert Sydenhamus. Equitatio ambulationi praestat, quoniam corpus magis concutit, minusque fatigat. Quantum vero ad speciem ejus attinet, ea reliquis anteponenda est, quae illis optime convenit. Navigationem plurimum laudat Gilchristius celebris, et exempla multa, ubi profuit, memorat †. Curationi morborum a vitio systematis nervosi orientium bene quidem accommodari videtur. Loca mutare, et nova oculis frequenter objicere, animum oblectando, moestitiamque depellendo, non parum juvare consueverunt.

Balneum

† On the use of sea voyages.

Balneum frigidum.—Multa exempla facile possunt proferri, ubi lavatio frigida debiles firmavit, et malis nervosis minus opportunos effecit. In usu ejus et omnium reliquorum medicamentorum diu perstandum, si multum commodi inde speramus. Infirmiores non diu in aqua maneant, nec in eam nimis saepe descendant. Quae tempestates lavationem frigidam adhibendi optimae sunt, eae sunt ver, aestas, et autumnus. Tempus hyemale, saltem in hac regione, adeo frigidum, ut, hoc labente, ad eam nequeat tuto decurri.

Obletationes.—Nihil iis, qui morbis nervosis patent, utilius est, quam animum quietum hilaremque, quantum fieri potest, fervare.

Sunt verba et voces quibus hunc lenire dolorem

Possis, et morbi magnam depellere partem.

Nihil systemati nervoso magis obest, quam metus, dolor, vel anxietas. Quae omnia igitur caute diligenterque fugienda.

Medicamenta tonica.—Quae remedia hujusmodi et in hoc et in aliis morbis adhibentur, ea sunt *fossilia* vel *ve-*

getabilia. Ex illis praeparata e *ferro* et *cupro* plurimi aestimantur.

Pauca medicamenta ventriculum et corpus quidem universum aequae, ac ferrum et ex eo praeparata, corroborant. *Limaturas* omnibus aliis praeparatis anteposuit Sydenhamus. *Tinctura* non raro multum prodest; quoniam multi ferrum forma tincturae, haudquaquam substantia, assumere possunt. Datum substantia, perturbationem primarum viarum, praesertim in debilibus, aliquando facit. Rebus ita se habentibus, ut pauculae liquidi laudani guttae, sub tempus cubitum eundi, capiantur, suadet vir clarus modo positus. Quae commoda ab *aquis chalybeatis* oriuntur, ea neminem hodie fugiunt. Quanquam portionem ferri admodum exiguum continent, corpus, ut experientia testatur, insigniter corroborant. *Hartfellsis* et *Pyrmontana* in usu maxime communi sunt. Illa saporem admodum chalybeatum et aluminosum habet. Ferro ex toto fere saturatur. Virtutes diutius retinet, et ad maiorem distantiam, quam *Pyrmontana*, dotibus parum imminutis, portari potest.

Nulla e tonicis metallicis majoribus laudibus efferuntur, saepiusve adhibentur, quam *cuprum* varie praeparatum.

tum. Quod praeparatum saepissime adhibetur, id est *cuprum ammoniacum*, quod forma pilularum plerumque datur. Cum stomacho bene sedet, utilissimum medicamentum est. Sub initium parvulis dosibus capi debet; quoniam paucissimi ventriculi multum ejus sine summa noxa, nondum ei assueti, ferre valent. Ex Homianis experimentis apparet, id in quatuor casibus epilepticis, ubi tentatum, non profuisse *. Periculum hujusce medicamenti in hysteria parum prospere fecit celebris Gregorius †.

Flores zinci.—Hoc medicamentum a celebri Gaubio, ut potens antiepilepticum, admodum fuit laudatum. Ex quo a plurimis medicis multum fuit adhibitum. Non multum fructus ab eo in epilepsia deduxit celeberrimus Cullenus ‡. Pro bono antiepileptico, sed non pro aequo potente antihysterico, habet Sagax Homius ||. Uno in exemplo dosibus admodum largis dedit. Ab uno ad quadraginta usque grana adauxit, et dosin hujusmodi bis die praecepit. Vomitionem aegrotanti nonnunquam excitant doses amplissimae §.

Universis

* Clinical exper. p. 205.

† Praelect. clin.

‡ First Lines, vol. 3. p. 221.

|| Clinical exper. p. 208.

§ Ibid.

Univerſis tonicis vegetabilibus palmam praeripit *cortex Peruvianus*. Saepe plurimum prodeſt, cum hyſteria a mobilitate, a debilitate proficiſcente, pendet. Dr Schoenheider caſum hyſteriae, quem ſigna maxime formiduloſa comitabantur, et ubi paroxyſmus ſingulis diebus ſtatis temporibus repetebat, cortice Peruviano largis doſibus dato ſuſtulit, poſtquam antiſpaſmodica potentiſſima in-caſſum fuerant adhibita †. Hoc medicamentum ſubſtantia, tinctura, infuſo, decoctove, ſumi poteſt. Si ventriculus aegrotantis non reſpuat, datum ſubſtantia plurimum prodeſt. Multos aegrotantes hoc medicamentum obolo incluſum facile ſumere vidi, qui id alioquin reſpuebant. Tonum ventriculo conciliat, et generationem acoris praevertit. Denique ſaepe multum commodi ſecum adducit, omni fere alio remedio fruſtra tentato.

Amara, ut radices gentianae et curſutae, flores chamomaeli, ſummitates centaurei minoris, cortex aurantiorum et folia, et multa alia, in hyſteria ſaepe adhibita fuerunt; ſed effectus eorum nec aeque certi, nec aeque diuturni, ac corticis Peruviani proprii. His aromata cum commodo adjungi conſueverunt. Vires autem horum et doſes conſtitutioni

† Act. Societat. Med. Haunienſ. vol. 2.

tutioni corporeae aegrotantis et conditioni accommodandae. Ut diminuantur, si aegrotantem nimis calefaciunt, et aliquae elixiris vitrioli guttae iis adjiciantur, monet Meadius celeberrimus †.

Hoc modo dissertationem ad finem perduxī. Quam manca et imperfecta sit, probe novi. Anxius incepti, dubius absolvi. Nihil vero omnibus suis numeris absolutum a calamo juvenili, parumque experto, sperandum, praesertim si argumentum exequi et illustrare fuerit aggressus, cui caliginem densissimam et singularem offudisse videtur divina voluntas, superbiam humanam increpans, acumini-que eorum, quod forsitan nunquam transgredi poterunt, objiciens.

† Monita et praecept. Med. p. 109.

